

som hverken høre til Aristokratiet, eller til en særegen affluttet Bondestand. Begge Dele ere i Grunden grundlovstridige Begreber; Alle, der i Danmark eie Jordgods, skulle grundlovmæssigen være Gaardeiere, ligesaa den allerførste Herremand og indtil den mindste Huusmand. Jeg anseer det derfor for ønskeligt, at der findes Jordbrugere i Danmark udenfor det forældede Begreb af en egen affluttet Bondestand, skøndt jeg vil haabe, at de væsentlig ville fremgaae af de nuværende Bønder, og jeg har alt godtgjort, at saadanne større Jordbrugere paa ingen Maade ville være Friheden eller de mindre Aulsbrugere i mindste Maade skadelige. Jeg troer tvertimod at, under en naturlig Udvikling af Forholdene, ville de baade i politisk og landoekonomisk Henseende blive deres Førere. At der af saadanne for Diebliffet kun findes forholdsvis faa, har jeg oplyst, og naar den ærede Deputerede for Ringkjøbing Amts 2den Valgkreds (Boserup) derimod udtalte, at saa var der 169,000 Tdr. Hartkorn, hvoraf til Gaarde over 20 Tdr. Hartkorn, saa er derved naturligvis overseet, at derved ere alle Sædegaardene indbefattede med hele det dertil hørende Bøndergods, hvorfor dette Tal her aldeles Intet beviser. Antallet af saadanne Middelsgaarde paa 12—20 Tdr. Hartkorn er altsaa ingenlunde for stort. Vil det blive det, hvis Sammenlægning indtil 20 Tdr. Hartkorn gives fri? Naar man, for at kunne finde en Hjemmel for en saadan Frygt, har maattet tie tilbage til den Oldtid, da Herregaardene bleve dannede, skal jeg naturligvis ikke heri følge ærede Oldgrundfere; men naar det er paastaat, at ogsaa de sidste 20 Aars Erfaringer paa Selveiergodset skulde have viist nogen Tendents til Dannelsen af store Eiendomme, da maa jeg aldeles benægte det. Det er den naturlige Tingenes Gang, at Udskifting gaaer

uændset frem, og at altsaa Aulsbrugernes Antal forøges og som Følge deraf ogsaa Antallet af de mindre Aulsgaarde. Det er den naturlige Tingenes Gang, at en Gaardmand, som har en Gaard paa 8 Tdr. Hartkorn, deler den med sine 2 Sønner — saa have vi 2 Gaarde hver paa 4 Tdr. Hartkorn —, og at disse igjen dele disse mellem deres Sønner — saa faae vi 4 Gaarde hver med 2 Tdr. Hartkorn. Mod denne Tendents til en stedse større Udvikling maa man da sætte den Mulighed, at den, som har arvet eller selv erhvervet sig de fornødne Kræfter til at kunne udvide sin Eiendom, kan atter samle Noget af hvad der saaledes er splittet ad. Det er ganske vist, at Aar for Aar Antallet af de mindre Eiendomme alligevel vil tiltage i et langt større Forhold end de større, og jeg kan i den Henseende aldeles henholde mig til hvad den ærede Rigsdagsmand for Hjørring Amts 2den Valgkreds (N. Sørensen), der udmalede Faren ved Sammenlægningen i de allergreleste Farver, har bemærket, at der hos Besidderne af de smaa Eiendomme ligger en saa umaadelig Haardnakthed i at forsvare disse, at de endog vide at bjerge dem ud af de Conjuncturer, hvorved de større Eiendomme i meget betydelig Grad maae falde. Jeg kan endvidere henholde mig til, hvad den ærede Rigsdagsmand for Bræsto Amts 5te Valgkreds (Schroll) anførte, ikke for, men imod Sammenlægningen, at endogsaa de, der eie 2 ved Siden af hinanden liggende Gaarde, istedetfor at sammenlægge dem, med den største Overholde dem adskilte, baade ved at haandhave Grændsefjellene og ved at faae særskilte Prioriteter i dem, for derved ret indlysende at paavise, at det fremdeles er 2 forskellige Eiendomme, Alt for i sin Tid at kunne dele dem imellem deres Børn.